

EDINOST

„EDINOST“
Ishaja po trikrat na teden v šestih izdajah ob **torških, četrtkih in sobotah**. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerne pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za jeden mesec . . . 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece . . . 3.— „ „ „ 4.50 za pol leta . . . 5.— „ „ „ 9.— za vse leto . . . 12.— „ „ „ 18.—
Naročnine se plačevati naprej na naročbo brez priložene naročilnice se sprava na ezira.
Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 n. b., izven Trsta po 4 n. b.

Oglasni se račun po tarifu v petiti; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrst. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, maši oglasi itd. se računajo po pogodu.
Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu, ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.
Naročnine, reklamacije in oglase sprejema *Upravištvo* ulica Molino pl. celo št. 3, II. nadst. Naročnine in oglasi se plačevati loco Trst. Odprta reklama sije se proste pošiljane.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorske.

V edinosti je moč!

Slava Bogu! Mir ljudem!

Veliki dan je tu, veliki praznik krščanstva! Vse krščanstvo slavi spomin na velike dogodke, ki so se vršili v oni sveti noči pred devetajstimi stoletji. Utis, ki ga napravlja ta spomin, je tako mogočen, da se mu ne more odtezati niti nekrščanski svet, v kolikor živi isti v dotiki s krščanstvom in ima prilike za opaževanje in osvedočenje: kaj je bil in kaj je pomenjal za vse človeštvo oni trenotek, ko se je v hlevu Betlehenskem porodil Odposlanec božji in je z njim padel v tmino človeške bede žarek preporoda, žarek krščanske prosvete.

Življenje človeštva je prišlo do oplemenjenja, ker je človeštvo prišlo do vzvišenih smotrov na tej zemlji in ker je prišlo do blažilne vere v oni veliki cilj — onkraj groba.

V oni sveti noči pred devetajstimi stoletji je zasijala na obzorju jasna zvezda, ki je vodila modrece iz Jutrove dežele tjakaj v hlevce, katerega je Božja milost določila v kraj rojstva Odrašeniku.

Ta jasna zvezda, ta zvezda-vodnica sije in blesti še danes na obzorju onim, ki verujejo v nje božje poslanstvo in ki verujejo v blagovestje, ki so je oznanjevali angelji na višavah ob blestenju te zvezde: **Slava Bogu! Mir ljudem!**

Divno blagovestje to, nebesko blagovestje! In ne bojimo se, da bi onečlašali to evangelje, ako rečemo: tudi — velik program za življenje narodov!

Rekli smo, da je prihodom krščanstva na zemljo človeštvo zadobilo svoj pravi smoter! Z vero v Boga in z vero, da duša prične pravo življenje šele — onkraj groba, dobila so človeška srca moralno oporo za vse viharje življenja. To vero moramo čuvati, to vero moramo negovati v srcih ljudstva! Brez te vere bi zgubilo človeštvo svoj smoter in zgrešilo bi svoj veliki večni cilj. In zato naj se razlega vsikdar in povsodi, po vseh krajih in deželah in na vse čase: **Slava Bogu!**

A potem tudi: **Mir ljudem!** Tako so peli angelji na višavah in na obzorju je blestela odposlanka božja, jasna zvezda-vodnica in je vodila modrece iz Jutrove dežele pred obličje božjega de-

teta, ki je bilo poslano na svet, da pokaže narodom tega sveta na pot, po kateri jedini morejo priti do — miru, do onega miru, katerega so oznanjevali človeštvu angelji na višavah! In ta pot je pot — pravice in resnice! S krščanstvom je prišlo človeštvu blagovestje pravice in resnice in le v pravici in resnici moremo najti izvora mejsebojni ljubezni in — miru! **Mir ljudem!**

V božanstvenem petju angeljev v oni veliki noči pred devetajstimi stoletji je bil torej oznanjen veliki — jedini pravi program vsem onim, ki slave danes po božjih hramih rojstvo Izveličarjevo.

Mir bodi med ljudmi, ljubezen spajaj človeška srca! V to pa, da bodo ljudstva mogla v miru živeti jedno poleg drugega, da se bodo mogla oklepiti v ljubezni, je prvi pogoj ta, da so — pravična jedno do drugega! Brez pravice ni ljubezni, a brez ljubezni ni — miru!

Mar ni res torej, da so nam angelji prepeli velik — politični program!

Velik program in tako vzvišen, da ga morejo odklanjati le brezumni tlačitelji! Vsi tlačeni narodi pa vidijo v tem božanstvenem programu svoje jedino rešitev. Kajti: kdor je bil le tlačan vedno in vedno, ta hrepeni po trenotku, ko bi se mogel priviti na sočutno srce, ta si želi — ljubezni! In kdor je bil proganján vedno in vedno, ta si želi odmora in odpočitka, si želi — miru!

Tak tlačan in proganjaneč je siromašni naš rod slovenski. Zato si želi miru, si želi — ljubezni. Program vere v Boga in pravice in miru na zemlji, to je naš program!

Od nekdanj je bil naš rod zvesto udan svoji veri krščanski in svojemu Bogu! V potokih so prelivali Jugoslovani svojo kri za krst častni in svobodo zlato! Za vero svojo in pravico svojo!

Do miru seveda še nismo prišli, ker ga nam niso privoščili oni, ki so smatrali in bi nas hoteli še danes smatrati — brezpravnimi, oni, ki nočejo poznati resnice in pravice, te nositeljice miru. No, krivi smo bili tudi mi sami, ker nam pogled ni bil dovolj jasein in smo v svoji zaslepljenosti često šli na roko onim, ki nam ne privoščajo pravice in miru, ki v svojih črnih dušah mrzé nebesko blagovestje: **Slava Bogu! Mir ljudem!**

Najiskreneje bode slavil jutri ta naš slovenski rod spomin na rojstvo našega Odrašenika! Še iskreneje, nega navadno, se bodemo letos veselili tega velikega praznika krščanstva in ljudske prosvete in hvalili bodemo dobroto božjo na veliki milosti: da so nam ravno tikoma pred proslavo rojstva Kristovega došli prvi pojavi, da hočemo Slovenci uveljaviti tudi drugi del blagovestja angeljskega: da hočemo poleg Boga ljubiti tudi sebe in — svojega brata, da hočemo v bratski zlogi služiti velikim ciljem krščanstva: veri v Boga in pravici na zemlji!

Slava Bogu! Mir ljudem!

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 24. decembra 1897.

K položaju. O namenih vlade glede jezikovnih naredeb prihajajo vsaki dan kaka nova poročila. Danes se glasi o tem nastopno:

Določilo v Badenijevih naredbah, da se morajo na vseh oblastih po Češkem vlogi reševati v tistem jeziku, v katerem so bile ulotene, ostane nespremenjeno, istotako ostanejo nespremenjena določila Badenijeva o notranjem jeziku.

Glede obveze uradnikov za priučenje češkemu jeziku, oziroma za poznanje obeh deželnih jezikov, bi stopilo v veljavo določilo, da v čisto nemških okrajih naj bi gotovi odstotek uradnikov smel znati samo nemški, isto bi veljalo gledé češčine v čisto čeških okrajih. Nadejajo se, da takemu določilu pritrdé Mladočehi.

Ugodno okolnostjo za tako sporazumljenje smatrajo vladni krogi nadalje tudi to, da je zaključeno parlamentarno zasedanje. Tako ni tistih težkoč, ki bi gotovo bile na potu — zlasti radi vprašanja predsedništva zbornice poslancev — ako bi bil zbran državni zbor. Nadalje se nadejajo vladni krogi, da tudi Poljaki pozneje ne bodo silili na to, da se Abrahamovič zopet izbere predsednikom.

Mi se bojimo, da prihodnji dogodki ne potrde tega optimizma.

Tudi ko bi Čehi in Poljaki res bili zadovoljni s tako rešitvijo, nemški nacifonalci ne bodo, ker nočejo, liberalci pa tudi ne, ker — ne smejo! Saj je posl. P a r g e l t, ki je odličnjak med Nemci,

šemu bratcu, nagnivši se k njemu. In le tega so tako ganile besede bratčeve, da je zaihtel. „In jaz sem sedel tam, prav v kotu. Kako je bilo lepe lani, letos ni tako!“ je dostavil Ivanček, milo pogledavši svojega bratca, kateremu so zalivale solze nežni lici. Ko je videl Ivanček bratca, da joče, ni se mogel vzdržati tudi on, — jokala sta oba.

Tolažil ju je stric, ponujal jima to in ono, teta pa jima je prinesla orehov in pečenih jabolk; napravila je ogenj ter ju povabila na ognjišče. — Ihtela sicer nista več na glas, ali bliščeče solze so jima še vedno rosile iz oči.

Zakaj sta jokala?

Prav danes so minoli trije tedni, odkar so jima štirje možje odnesli najdraži zaklad; odnesli so jima ono bitje ki ju je ljubilo vsem srcem svojim, ki ju je imelo tako rado! Odnesli so jima drago mamico. Pa kako bi ju ne bila ljubila! Saj sta bila duši njene duše, kri njene krvi, saj sta bila nje edino veselje, nje edina nada in upanje. — In ona dva sta jo ljubila istotako iskreno. Odnesli so jo. Nikdar je ne poljubita več, nikdar je ne bodeta videla več. — — — — —

PODLISTEK.

Sveta noč.

Spisal Vrhovinski.

Tiha, a mrzla je bila noč 24. grudna l... Bil je sveti večer. Zvezde in luna so sevale v svoji polni bliščobi na zemljo, kakor bi hotele sporočati nebeski pozdrav: „Mir ljudem na zemlji!“ In potem še: „Raduj se, o človek, nocoj se ti je rodil Odrašenik, tvoj Spasitelj!“ In komu ne bi igralo srce veselja in zadovoljnosti v taki noči, polni božanstvene poezije, v sveti noči svetega miru?

Starec, katerega zapušča spomin in ki slaboten tava po zemlji, spiraje se na grčave palice, pomlaja se na ta večer: sladki mladostni spomini se vzbujajo v njem in ga prenašajo v daljnjo, daljnjo minolost mladih let njegovih. —

Kako da ne bi se veselil tega večera nedolžni, brezkrbni otročič? On, ki ne pozna še grdih prevar in silnih naporov na tem grešnem svetu! — Da, otroci se veselé najbolj tega svetega, blaženega večera! In kako ne bi se, ko imajo pred seboj v jaslicah malega Jezuščka, zraven pa prelepo drevesce, preobloženo z mi-

kavnimi nakraski, lučicami, najboljšim sadjem in sladčicami; samimi stvarmi, ki jim pribhajajo v slast najbolj.

Dva otroka v tržaški okolici pa se nista veselila tega večera v letu... Bila sta žalostna, zamišljena, glavici sta povešala klaverno; in če tudi jima je bila večerja boljša, nego po navadi, ni jim teknila. Če tudi je bil nocoj sveti večer, sta — jokala.

„Poglej Ivanček, kako lepo ribo ti dam“ epomnil je stric, ponujaje ribo dečku. „Ti Tonček pa pij malo vina, potem bodemo pekli kostanje in o polunoči po-demmo k sv. maši. Tudi okoli „ofra“ pojdetta. Ti daš desetico, Ivanček pa, ki je manjši, četrtak“ je dostavil stric.

Molčala sta otroka, vse stričeve tolaženje in nagovarjenje je bilo zastoj, nista mogla jesti, še manj pa da bi se veselila.

Naposled se je oglasil Ivanček: „Stric, lansko leto bilo je veselejše pri nas na nocojšni večer; miza je bila pogrnjena z belim prtom, letos pa ni; na mizi je bilo več jedi; tudi krožnik orehov in košek jabolk je bilo. Letos pa jih ni. Tam-le je sedela mamica“, pokazal je z ročico, „in kjer sedite vi, stric, sedel je papá. Ti si sedel ravno na tem mestu“, dejal je star-

že izjavil pred svojimi veljici, da se Nemci ne udeležijo razprav v deželnem zboru. Kdor neče priti v doto, ta se tudi neče pogajati.

Za slovo med Slovenci. „Slovenec“ je priobčil govor državnega poslanca dr. Šusteršiča po stenografičnem zapisniku. Bodi nam dovoljeno, da posnamemo nekoliko markantnih odstavkov iz tega govora.

Omenivši, kako potrebuje bi bilo delo za narodno gospodarske preobnove, je izrekel govornik svoje začudenje, da je vsako delo v zbornici onemogočila osobito ona stranka, ki je zapisala na svoj prapor socialno preobnovo. To so socialni demokratje.

Levica ni mogla ednehati tudi proti Gautschu, ker je nje težišče ravno v oni stranki — nemško-liberalni — ki je zgubila tla med ljudstvom in se boji za svoje mandate. Zato si ne upa nastopiti proti Schönenerju in drugom. To je vzrok, da je levica odklonila vse predloge Gautscheve.

Govornik je dokazoval na podlagi dejstev, da Slovenci ne moremo pritrditi avtonomiji dežel, dokler se temeljito ne uredi narodna razmere po krenovinah.

Glede bodočnosti je vskliknil govornik, da moramo biti pripravljeni na boj. Ker pa se dostaje stališča, na katero se je postaviti našim poslancem nasproti vladi, je menil govornik, da moramo biti mirni in rezervirani, kühl bis an' s Herz hinan! Saj zahtevamo le pravico in se pritožujemo le tedaj, ko se nam krati pravice. Mi bomo čakali dejanj nove vlade, ker nam je vsejedno, ali je minister Peter ali Pavel. Mirno lahko zremo v bodočnost v zavesti, da na strani obstrukcijskih strank je le pet milijonov Nemcev, dočim skupine na desni zastopajo 17 milijonov avstrijskih prebivalcev.

Označivši sedanji boj Nemcev za hegemonijo, je povdaril govornik, da stojimo na pragu nove dobe. Ako hočemo, da bo ta doba srečna za nas, treba neizogibno, da Slovenci postopamo zložno!

Govornik je zaključil nastopnim pozivom do svoje lastne stranke:

Zakaj naj bi ne bilo mogoče na Kranjskem to, kar je bilo mogoče na Dunaju? Vsi, kar nas je v krščanski slovanški zvezi na Dunaju, imamo vedno pred očmi srečo, čast in bodočnost slovenskega naroda. Ako pa še dalje ostane ta nemoralna zveza slovenske stranke z nemškimi liberalci na Kranjskem, imeti mora to vpliv tudi na našo politiko na Dunaju. Ako je doma prepir, ne bode mogoče dolgo na Dunaju vzdržavati sprave in vzajemnosti. Zatorej se morata napraviti tudi na Kranjskem mir in vzajemnost!

K spravi je treba le iskrene ljubezni do slovenskega naroda. Pred očmi treba imeti le čast in korist slovenskega naroda in ne pojedine osebe. Pozabiti treba vse, kar je dosedaj bilo. Ne ozirajmo se nazaj. Sedaj je zgodovinski trenotek; zgodovina nas kliče in slovenski narod stopaj jedini na pozoriščel! (Burne pritrjevanje.)

Mladeniška doba vretja in kipevanja je za nami, vlada naj mirnost moške dobe, pričeti moramo

Kako ne bi se jokala, ko je tudi njunega očeta prav nocoj zalival — — — mrtvaški pot? Ležal je nezavesten v pestelji. Hrcanje in pojemajoči vzdihli so prihajali iz sobe v prvem nadstropju. — „Teško včaka Sv. Rojstva“ de al je postaren sosednji možiček, prišli od bolnika po stopnicah v kuhinjo. Ni bil opazil otroka, ki sta sedela na ognjšču. Stric je hitro posegel umes, ter dejal tolažljivo: „Saj ni toli hudo, zapujmo v Boga! On je vsegamogočen, On lahko stori, da jutri ustane zdrav.“

Zastoj je bilo; otroka sta čula, kar je rekel starček, in verjela sta mu. — Jokala sta, oh kako britko sta jokala!

Neizprosna „bela žena“ je že objemala toli skrbnega in ljubečega očeta, ure so mu bile odštete in zapustiti bo moral ta svet, zapustiti dve siroti, ki si ne bosti mogli služiti kruha.

Kdo bode skrbel za nju? Iskati bodeta morala zavetja pri drugih ljudeh.

Kaki bodo isti? Ju bodo-li pošiljali v šole? Ju bodoli vzgojevali lepo, ali ju bodo zanemarjali? In kaka postaneta?

* * *

delovanje za spravo, ki bodi pravična vsem. Naša stranka kliče vesoljni slovenski narod v en tabor!

Da bi se to zgodilo, da bi se v tem pomembnem času, ko treba našemu narodu vseh močij, zjedini v skupno delovanje za naš narod vsi Slovenci, v to pomoz Bog!

Za slovansko vzajemnost. Uprav veličastno postaja gibanje med Slovani zloznemu postopanju v prilog. Ni ga dneva, ki nam ne bi prinesel kakoga pojava iz tega ali onega slovanskega plemena za najtesnejo solidarnost. Gibanje med narodi je že tako mogočno, da je postalo v neporušno moralno obvezo poslancem, da ne bodo smeli odstopiti od tega, kar zahteva volja naroda. V tem pa imamo jamstvo, da bode vzajemnost trajna.

Danes nam je beležiti zopet dvz taka pojava iz naroda poljskega.

Skupina Stojalovskega, ki je bila do sedaj v opoziciji in je sedela na levi zbornice poslancev, se preseli na desno. Pater Stojalovski bode kandidiral sam v državni zbor in se postavi na čelo svoji skupini. Tako je prijavil na volilnem shodu v Gorzyci in je pridodal, da njegova skupina sicer ne pristopi formalno k poljskemu klubu, da pa premeni svoje politiško vedenje in bode postopala odslej solidarno s poljskim klubom.

Dne 22. t. m. je poročal svojim volilcem poljski poslanec Lewicki. Vsprejela se je resolucija, v kateri so se povdarjale simpatije do sokrvnih bratskih plemen, in se je zajedno pozval poljski klub, da konstitucionelnim potom varuje ugled države na zunaj.

Iz zbornice ogerske. Vlada ogerska je bila popolnoma prepričana, da pride do sporazumljenja z opozicijo in da bode tudi le-ta glasovala za začasni provizorij. Toda prišlo je drugače, kajti opozicija nadaljuje neizprosno svojo borbo proti provizoriju in zahteva odločno, da dobi Ogerska svoje samostojno carinarsko območje. Tako je bilo tudi v včerajšnji seji. Iz razprave moramo povdariti izrek opozicionalec Thali-ja, ki je izrekel gorostasno neresnico: „Naj so si stranke v Avstriji še tako v laseh, hitro pa so jedine, ako treba nastopiti proti Ogerski.“

Po vseh letošnjih dogodkih v zbornici avstrijski si upa mož trditi kaj takega! Žal, žal, da je resnica pač ta, da avstrijske stranke niso bile še nikdar jedine proti Ogerski, ogerske pa valkdar proti Avstriji!

Božični govor papeža Leva XIII. Dne 23. t. m. je imel sv. Oče svoj navadni božični govor, v katerem je dejal mej drugim: Uzrok se danjim težnjam človeštva je neupoštevanje zakonov in vzgledov Izveličarjevih. Cerkev ne izvršuje samo verskih dolžnosti, s tem, da deluje za pebratimstvo mej vsemi narodi, marveč ona dela tudi za posvetni blager človeštva. Sv. Oče je obžaloval razpor mej državo in cerkvijo, a je izrekel uverjenje, da želi večina Italijanov, da se odstrani ta spor, ker izprevideli so, da jim samo politišna jedinst ne more podeliti blagostanja. Krivično je torej, ako se radi tega vzvišenega prizadevanja napada sv. Cerkev, ali da se jo celo primerja s prekacuhi. Katere države bi bilo nevredno dejanje, s katerim bi poravnala krivico minulosti?

Svečano je zadonel zvon, ki je vabil verne na najsvetejše opravilo: na proslavo največega trenutka v krščanstvu.

Noč je bila lepa in tiha. Bila je sveta noč. Stric je vodil dečka v cerkev k „jutranjicam“. Na pragu cerkve je potisnil Tončku desetico v roko, Ivančku pa četrtak, da položita za „ofer“. V cerkvi je bila guječa, orglje so donele veličastno, petje velečastvenih božičnih melodij razlegalo se je s kora. Otroka nista čutila divne harmonije božjega slavljenja. Klečé poleg strica pošiljala sta molitev pred nebeški prestol za zdravje očetovo.

Minulo je sveto opravilo. Ljudje so ostavljali cerkev in se razhajali na domove k sladkemu počitku, pričakovaje velikega praznika vsega krščanstva. Stric je vodil otroka za roke na svoj dom.

„Zakaj ne gremo domov, stric?“ vprašal je Tonček radovedno. „Nocoj bodeta spala z našim Jakcem. Idimo, idimo brzo, prav tam-le je Jakec, ali ga vidita? Dohiteli so stričevega Jakca in šli so skupaj domov. Teta je dala še vsakemu skledico kave, in potem jih je odvedla v spalnico. Stric pa je odšel nekam,

Slutila sta otroka, da se je nekaj zgodilo, rekla pa nista ničesar.

Kakor vse besede papeža Leva XIII. v politišnih rečeh, tako velevažne so i te, ki jih je izustil v letošnjem svojem božičnem govoru.

Najvažnejša točka v tem govoru pak je ona o spravi narodov in to točko pribijemo gospodom okoli „Amica“ tako nizko, da jo zamorejo čitati prav razložno. Prvi glavav sv. Cerkve, torej tudi najviši glavav „Amicovih“ sotrudnikov in njihovih somišljenikov, povdarja o svetem božičnem času, da je sv. Cerkvi vzvišena dolžnost, delati za spravo mej narodi. Sedaj pa prašamo gospode: ali izvršujete Vi ono, kar spoznava Vaš najviši gospodar na svetu za vzvišeno cerkveno dolžnost? Ali delate Vi v njegovem duhu, ali izvršujete Vi sveti duhovenski poklic, kakor vam veleva sv. Oče v Rimu? Ali delate vi za spravo mej narodi? Ne! Vi ne delate tega, marveč nasprotno! Ob sedanjih narodnih borbah ste se postavili poleg onih, katerim je sv. Cerkev gujus, ki sovražijo vse, kar je v resnici vzvišenega; in to iz nizkih strankarskih namenov. Vsled takega vašega nastopanja ste se pregrešili proti naukom, došlim ravnokar iz ust presvetljenega Leva XIII. Postavili ste se na stran močnih in se veselite njih vspehov. A vedite, da od teh vspehov ne bodo imeli trajne koristi oni, a vi tudi ne. In s tem vašim nastopanjem, katerim le razdružujete obe narodnostina Primorskem, pomagata, da se vzdržuje sovraštvo mej obema narodnostima, in se pregrešate pred svetim obrazom najvišega učitelja svojega, sv. Očeta v Rimu!

V nadaljnem govoru je dejal sv. Oče, da so izpoznali Italijani, da jim ne donaja blagostanja politišna jedinst Italije brez jedinsti z cerkvijo. Težo te resnice dobro čuti siromašno ljudstvo Italije, katero ječi pod bremenom, kakoršne so mu naložili politišna jedinst nesrečne Italije in njeni moderni izsesevalci.

Kako jasne gleda duh papeža XIII. in kako resnične so njegove besede! Oj, da bi jih hoteli upoštevati oni, od katerih je zavisen blagor narodov!

Različne vesti.

Novi namestnik na poti. Novi namestnik tržaški grof Goëss je že odpotoval iz Črnic v svoje rodno mesto Gries na Štajerskem, odkoder se takoj po Božiču poda na svoje novo mesto v Primorje.

V znak priznanja. Uprava „Slovenke“ je poklonila gospodičini Mária Nadliškovi lepo zlato urico z nastopnim napisom na notranji strani kasete: „Prvi urednici Mária Nadlišek — uprava „Slovenke“.

To priznanje je gdična Marica gotovo zaslužila v obilni meri se svojim velikim trudom na uredovanju „Slovenke“.

Okolica v mestnem svetu. (Zvršetek). Potem se je predložilo mestnemu svetu poročilo municipalne delegacije o namem namestništva, da predloži ministerstvu za notranje stvari nasvet za preobnovo policije v okolici v tem zmislu, da se policijskemu ravnateljstvu v Trstu podrede tudi oni kraji okolice, ki so bili dosedaj podrejeni magistratu v pe-

Dalje v prilogi.

Ker sta bila trudna, zaspala sta kmalu in spala sta do poznega jutra.

Ravno o polnoci je izdihnil. Težka, sila težka mu je bila ločitev. Marsikaj je moral pretrpeti v tej dolini solzâ, največ pa v onem trenotku, ko je zapuščal svoja dva otročiča, sama brez pomoči, oh tako sama! Kaj bi maral, da bi le živela ona. Ne bila bi mu ločitev tako težka; ali tudi ona je odšla v neskončno večnost. — — — Tako j po „Zdravi Mariji“ naznanjal je zvon tužne breknjaje, da se je nekdo preselil a tega sveta v kraj miru.

Na sv. Štefana dan se je vršil pogreb. Ker je bil praznik, zbrala se je velika množica ljudij, da sprejmo k počitku jedva sedeminštiridesetletnega moža. Spremili so ga do groba, a duh njegov je že plaval tam na višavah, daleč, daleč tam nad zvezdami, tam, kjer ni boja, ni strasti, ni zlobe — tam, kjer kraljuje Oče nebeški, ki je poslal med bedno človeštvo Onega, čegar rojstvo je slavil ravnokar ves krščanski svet.

licijskih stvarih. Ta namen se utemeljuje s tem, da se mesto razvija čim bolj, vsled česar je potrebno, da se uvede popolneja policijska služba, kar je mogoče le tako, da se pritegne tudi okolica v območje državne policije in da bo poslednja raztezala svojo delavnost po vsej občini tržaški. Ta potreba da se je posebno dokazala o zadnjih volitvah. Namestništvo zahteva za sedaj, naj se izjavi občinski svet tržaški, da-li je pri volji, prevzeti jeden del stroškov te preosnove? Prijavlja pa zajedno obvestilo, došlo mu od ministerstva za notranje stvari, da hoče to ministerstvo — čim mu pride poročilo o preosnovi policije v okolici — stopiti v pogajanja z finančnim ministerstvom v ta namen, da se zniža prispevek mesta tržaškega za vzdrževanje organov javne varnosti.

Poročilo municipalne delegacije pravi, da taka preosnova ni potrebna ozirom na resnične razmere, kajti mestna oblast da v polni meri skrbi za javno varnost po okolici. A v nobenem slučaju da ne bi bil pripravljen občinski zastop v prispevanje za tako preosnovo.

Proti temu predlogu je korenito govoril mestni svetovalec Dollenz, in čnli smo celo iz laških ust pripoznanje, da je imel popolnoma prav. Sklicevaje se na razne dogodke, je povdarjal govornik, da se je v mnogih slučajih po okolici jako slabo sponesla občinska policija, kajti mestni magistrat nima v svoji službi oseb, ki bi bile sposobne za tak važen posel. Res je sicer, da je bilo čuti po okolici pritožeb tudi proti orožnikom, o katerih je znano, da so izborno disciplinovani. Da je moglo vendar priti do pritožeb, prihaja od tod, ker so se orožniki po okolici morali pokoriti odredbam magistratnih organov. Le te odredbe so bile krive vsemu!

Vsi posli policijski po okolici so bili izročeni policiji občine, a teh poslov niso izvrševali le kapovile, ampak tudi najnavadnejši poljski čuvaji, dá: celo prizigalci svetiljk! (Hrup v zbornici.) Že leta 1895 je bila deputacija okoličanov pred namestnikom, ki so prosili, da bi se policijski posli po okolici izročili državni policiji. V tej kratki dobi 6—7 mesecev, odkar po nekaterih krajih po okolici oskrbuje službo državna policija, je navstal popoln mir, kjer je bilo popred izgredov in kalenja mru. Občinska policija ne bi bila dosegla nikdar takih uspehov. Preznačilno je res to za naše razmere, da so morali okoličani prositi namestnika, naj uvede v okolici državno policijo. To govori jasno, kako jo vršila svojo službo občinska policija. (Hrup in prot-sti.) Poročilo municipalne delegacije omenja tudi dogodkov v Škledju. Govornik pa ne ve, kako bi bili ulušili takrat tolike izgrede, da je bila policija v Škledju v občinskih rokah? Kako bi bila mogla občina tako točno in tako odločno poseči v izgred tolike mere? Govornik ne more umeti, zakaj hoče občina po vsej sili vršiti po okolici nalogo — „policijota“? (Hrup in vrišč na galeriji.) Mora pač imeti tehtnih vzrokov! Znano je, da ni baš prijetna stvar biti policijst (Vzklikanje.); mora torej biti nekaj posebnega na tem, ako občina po vsej sili hoče biti za policijsta v okolici. (Ponoven vrišč in hrup.) Govornik hoče povedati naravnost, kaj je na tem: siromašni okoličan naj bi postajal čim večji — suženj! Ohraniti se ga hoče v nekakem stanju služništva. (Neopisen hrup in krik. Župan je svaril galerijo, toda zastoj.)

Gosp. svetovalec Dollenz je zadel v živo meso. In to je bolelo one v zbornici in njih adjutante na galeriji. Mestni gospodi je bilo ugodno, da so imeli policijo v svojih rokah, ker so na ta način mogli prečiti sleherni razvoj slovenskega ljudstva po okolici, ker so imeli s tem sto sredstev v rokah proti našim društvom. V imenu ti-stega elastičnega ozira „na javni mir in red“ se ni povspeševal resnični mir, marveč se je kratila le svoboda v javnem življenju in čisto tudi svoboda miroljubnih, poštenih oseb. O da: naša društva po okolici bi mogla zapeti mično pesmico o tem, kako izborno so vršili policijo po okolici organi mestnega magistrata.

Izborno namreč za — njih!! A tudi dogodki dne 17. marca t. l. so interesanten komentar k poglavju o vršenju varstvene policije po okolici po mestnih organih!! Prav je imel svetovalec Dollenz: gospoda že vedo, zakaj se branijo državne policije in zakaj hočejo biti za policijsta v okolici!

Da bi izbrisal utis Dolenčevega govora, dvignil se je najboljši govornik italijanske večine, svet. Venezian. Ali tudi on ni zmogel drugega, nego da je napravil par neslanih dovtipov na račun svet. Dollenza in da je rekel, da ugled občine ne dopušča, da bi se umaknila pred nizkimi agitacijskimi ljudji, ki že leta ščuvajo okoličane proti mestu. (Svetovalec Dollenz je protestoval proti tej trditvi, galerija pa je vrisčala v Dollenza.) Venezian je menil, da je občina vršila svojo policijsko službo vsikdar zadovoljivo, iz česar sledi potreba, da se obrani dosedanje stanje.

Svet. Venezianu sta pokadila svetovalec Ivan Gorjup in Dollenz. Prvi je rekel, da pada nju ugleda občine po okolici je krivo le to, da izbira vedno slabe funkcionarje za okolico. Občina ima že to nesrečo, da vsikdar slabo izbira. Nikdar ni izbran za capovilo oni, ki je najbolj spoštovan, ampak ravno nasprotno je navadno. Naravno je torej po takem, da pada ugled občine. Čudno je to: dočim bi si moral vsakdo želeli razširjenja avtonomije, je okolica prisiljena, zahtevati ravno nasprotno, in to le po krivdi oseb, katerim poverja občina svoje uradne posle.

Svet. Dollenz je repliciral, da se je v l. 1853 občina sama odrekla jednemu delu jurisdikcije po okolici; kar je storil tedanji občinski zastop, stori lahko tudi sedanj. Tega bi bilo želeli že radi tega miru po okolici, kajti, ako bi se povrnila v okolico občinska policija, povrnil bi se nemiri in nevarnosti... (Govornik ni mogel dalje, toli silen hrup in vrišč je navstal v zbornici in na galeriji.)

Ko je še svetovalec Cambon skušil prati občinske funkcionarje po okolici in je vrgel par obrekovanj okoličanom na glavo, zaključila se je razprava in vprejel se je predlog municipalne delegacije. No, občinska policija se vendar ne povrne v okolico; to trdno vero gojimo mi!

Vesele praznike! In zopet je nastopil veseli čas za krščansko ljudstvo, dan porojenja Izveličarjevega! Z različnimi čutili pozdravlja posamičnik ta dan, saj pomenja neizrečno veliko za vsakega človeka, ki se zaveda pomembnosti tega dne. A osobito slovenskemu politiku pomenja veliko, veliko zlasti letošnji Božič. Ali nismo baš avstrijski Slovani in osobito mi Slovenci kakor proroki, ki so pričakovali Izveličarja tako dolgo, dolgo. In slednjič jim je došel

Ali dojde tudi nam, ali nam dojde v — narodnem pogledu? Neki tajinstveni svit na našem političnem obzorju nam ozaanja nekaj takega; tudi glasovi, ki done prav rahlo, polutiho iz neprodirne teme politične bodočnosti, nam pripovedujejo prav malce razločno, da se bliža našege naroda odrešenik, da ni več daleč. Ali ne napolnjuje z radostjo ta zavest vsacega zavednega Slovenca? V prvi vrsti pak je slovenski časnikar, slovenski politik, ki dan na dan v razburjenosti svoje duše zasleduje pojave na političnem obzorju, ki trepeče po kakem veselem znamenju za boljšo bodočnost naroda, da bi potom tiska poročal to veselo vest svojim bratom. In za slovenskega časnikarja ni baš nevesel letošnji Božič, saj je zasledil marsikaj na političnem obzorju, kar ga napolnjuje s tolažbo in radostjo in zadovoljen bode smel sestiti na kratek odpočitek za mizo med svojce. A tudi našim cenjenim čitateljem utegne biti veselejši letošnji Božič. Prav vsem želimo iz srca, da bi se ga radovali iz srca! Seveda ob vsej radosti ne smemo pozabiti onih, katerim bode baš božični praznik dvojno tužen. Ali se ne nahaja morda baš med našimi najbližjimi znanci kateri, katerega bode tla temna tuga in skrb? Njemu naše najiskrenejše sožalje!

In tako stopamo pred naše čitatelje z najiskrenejšimi voščili ter željo, da bi se čez leto dni nahajali še vedno v našem prijateljskem krogu, zvesti naši politični stvari, kakor so bili dosedaj. V to ime kličemo vsem: vesele praznike!

Za slovensko vzajemnost. Občinski svet v Naklem, največji občini okraja sežanskega, je sklenil v zadnji seji to-le resolucijo:

Občinski svet županije Naklo na Krasu izreka tem potom svoje najglobokejše obžalovanje in svojo največjo ogorčenost nad skrajno nedostojnim in vse Slovane žalečim vedenjem združenih levičarjev, ki so pouličnami demonstracijami vrgli ministerstvo, pregnali s svojega sedeža pravicoljubno državnozbornsko slovensko predsedništvo, onemogočili vsako

delovanje državne zbornice ter tako podnetili že itak obstoječo mržnjo med različnimi narodnostmi.

Ob enem pa čestita občinski svet desnici državnega zbora na njeni solidarnosti, na možatem postopanju in ob udovanja vredni potrpežljivosti predsedništva, trdno se zanašaje, da ostane desnica tudi za naprej vedno zvesta načelom, izrečenim v zadnji manifestaciji, da za las ne odueha ter da slednjič pripomore od nekdanj teptanim avstrijskim Slovanom do popolne zmage.

Gospod župan se pooblašča, da o tej izjavi obvesti predsedništvo poslanske zbornice in pa predsednika „Krščansko-slovenske zveze“.

Poštni direkciji v pomislek. Čas je zlato, posebno pri trgovcih. Če je terej tako, in tudi z ozirom na to, da človek ima večkrat več opravkov, ki jih mora izvršiti isti dan, je li opravičeno potem, da se na oddajalnici poštne nakaznice na tukajšnji c. kr. glavni pošti mora večkrat čakati po 20 in več minut, predno se pride na vrsto? To čakanje je pa jako sitno in nadležno in če se pomisli, da čaka naenkrat na gornjem uradu deset do petnajst in morda še več oseb, koliko znaša skupna zamuda časa strank? Marsikatera teh strank ne more radi te zamude opraviti tudi drugih opravkov, katere bi sicer lahko opravila. To jej provzročia lahko veliko zgubo!

Uvaževaje vse to, usojamo si nasvetovati sl. c. kr. poštni direkciji, da odredi tako, da bodeta vsprejemala poštne nakaznice na glavnem poštnem uradu dva uradnika mesto samo jednega in sicer na oddajalnici za Kranjsko, Primorsko, Busno in Hercegovino itd.

Razglas. Državno telefonsko omrežje v Mariboru priklopilo se je interurbani telefonski progi Dunaj-Trst ter se začne promet 27. dec. 1897. Pristojbina za govorjenje med Mariborom in Trstom znaša 1 gl. Od omenjenega dne naprej more se iz javne govorilnice (glavni poštni urad) kakor tudi iz vseh naročniških postaj državnega telefonskega omrežja v Trstu govoriti z javno govorilnico in naročniki v Mariboru proti pristojbini 1 gl.

Odbor „Kmetijske in vrtnarske družbe za Trst in okolico“ bode imel svojo zadnjo letošnjo sejo v četrtek dne 30. t. m. ob 2 uri in pol popoldne. Na to sejo so povabljeni vsi predsedniki kmetijskih podružnic, da sporoče glede razdelitev kolči in bilf in o nedostatkih glede goveje živine v smislu načrtanem v zasebnih pismih do naših podružnic. „Kmetijska in vrtnarska družba za Trst in okolico“ bode imela z novim letom 1898 svoje nove uradne prostore, o čemer sporočimo natanjčno prihodnjič svojim členom in podružnicam, ko bode ta stvar urejena popolnoma. Prihodnja seja se bode vrtila še v starih prostorih, namreč v prostorih trž. posojilnice in hranilnice.

Nekaj za smeh. V „Wiener Tagblatt“ ož dne 16. decembra t. l. smo čitali nastopno brzojavko o odstopu Rinaldinjevem:

„Hier wird das Scheiden Rinaldinis allerseits aufs tiefste bedauert, nur die Slaven verzeichnen es als einen Erfolg der „Triester Zeitung u. des „Mattino“ und lassen den grossen Verdiensten Rinaldin's die vollste Anerkennung zukommen.“

Onim ki ne uno nemški, bodi povedano na kratko, kar je povedano v brzojavki:

„Tu se obžaluje na globlje vseh straneh, da odhaja Rinaldini, le Slovani označajo to kakor uspeh „Triester Zeitung“ in „Mattino“ in izrekajo svoje najpopolnejše priznanje velikim zaslugam Rinaldinija!“

To ste morala gledati „Triester Zeitung“ in „Mattino“, ko sta izvedela, da sta ona dva vrgla Rinaldinija, a še debeleje je morala gledati Rinaldini sam, ko je čul, da Slovani hvalijo njega velike zasluge!!!

No, da ne bodo zmešnjave in krivih domnevanj, treba, da povemo hitro, da rečena dva lista nista storila podtaknena jima zločinstva in tudi Slovani niso še ničesar govorili — da bi znali mi — o velikih zaslugah Rinaldinija. Gornjo brzojavko si moramo tolmačiti le tako, da je po pomoti v tiskarni izostal jeden cel stavek vsled česar se je prekopicnil ves zmisel brzojavke na res poreden način.

Za „Božičnico“ so darovali nadalje: g.a. Ljudmila Valenčič 5 p. nogovic, 5 zapestnic, 2 p. rokovic, 12 robev, 2 deški srajci, 2 p. spodnjih hlač. G.a. Julija Pekič 2 deški kapi, in 4 volnene rute. Anonimus 72 p. zapetnic, g.a. in gč. Valenčič 12 p. rokovic, 6 robev, 2 ruti, 4 majici in 2 ovratnici, gd. Jakob Klemenc 42 m. blaga in 25 p. nogovic, gd. Franc Hitty 3 volnene rute, gg. Aite & Zadnik 10 volnenih rut in 12% m. blaga.

G.a Linči Truden 5 kron.

G.a Terezja Metlikovič v tretji nabrala 12 kron 48 stot. Darovali so: Marija Mezgec 2 kroni, Nežika Bevc, F. Valetič, G. Babič, Franja Kompare, Katica Zupan, Janko Malović, Marija Završek, Franjo Cerkvenik, Ana Cotič po 1 krono. Neimenovani 60 stot. Miha Krajnc 40 stot. Kazen 28 stot. Lipot 20 stot. — G.a Potočnik v drugi nabrala 1 krono 60 stot.

Koncert „Slovenske Čitalnice“ v Trstu. Minelo soboto se je vrnil v dični naši čitalnici koncert v korist prepotrebni narodni instituciji, „Dijaški kuhinji“ v Trstu. Hvalevredno je bilo od odbora, da se je tudi letos spomnil na ta zavod, le škoda, da se sl. občinstvo ni odzvalo pozivu v tolikem številu, kolikor je bilo pričakovati. Vkljub temu pa je bil uspeh koncerta prav dovoljen tudi v materialnem oziru.

Posamične točke vsporeda so se vršile točno in umetno.

Glavna sodelovalka na tem koncertu je bila naša rojkinja, operna pevka, gospodična Gabrijele Mrakova, v kateri smo spoznali pravo umetnico. Njen zelo gibčni, polnodoneči in posebno v srednjih legah prav močni, a vendar mehki glas je napravil na občinstvo najgloblji učinek. Njeno predavanje pa je povsem naravno in pravilno. Pela je Zajčeve „Domovini in ljubavi“ in Sucherjevo „Ljubezni sreča“ tako mило in navdušeno, da je bilo občinstvo kar očarano. Dodati je morala še Zajčeve „Lastovkam“ in mično francosko pesmico. Že ob njenem nastopu in po vsaki točki jo je občinstvo burno pohvalilo. Odarovana je bila tudi s krasnim šopkom cvetlic. Gospodična Mrakova sme zares biti ponosna na toli sijajnem vspehu. Gospod Zdenko Vrbka jo je spremljal na klavirju s prirojenostjo mu točnostjo.

Velikim veseljem pozdravljamo novo izvrstno moč na glasbenem polju, ki je na tem koncertu, v kolikor nam znano, v Trstu v prvič nastopila: to je gospodična Line Šorlijevo. V njej smo imeli priliko spoznati vrlo dobro izšolano igralko na klaviru. Občudovali smo njeno zares fino teh niko in občutno predavanje. Igrala je dve Dvořákovski legendi zajedno z gosp. Zd. Vrbko, kateri jo je spremljal prav točno in spretno.

Vrlino gospodične Line Šorlijeve ji je občinstvo priznalo navdušenim odobravanjem. Tudi njej je bil darovan krasen šopek cvetlic.

Dobro znani virtuozi na klaviru, g. Vl. Odstrčil, je igral vrlo težki Dvořákov „Valček št. 2“ umetno dovršeno. V Smetanovih „duo“ iz oper „Dalibor“ in „Prodana nevesta“ za klavir in harmonij smo imeli priliko spoznati v g. Odstrčilu tudi prav dobro izšolanega igralko na harmoniju. Gosp. Zd. Vrbka je igral tudi v teh dveh točkah na klaviru, kakor navadno, prav izborao.

Tudi gospodoma Vl. Odstrčil in Zd. Vrbki je zadonela jednoglasna pohvala.

S kratka smemo reči, da se je izvršil koncert izborni v vsakem oziru. Nadejamo se, da Slovenska Čitalnica še večkrat priredi take koncerte, ter da se prihodnjč odzove pozivu več rodoljubov, katere smo pogrešali takrat.

Božičnica v Rojanu je bila vredna vrstnica oni na Greti — ne, še nadkrilila je visoko to poslednjo. Ljudij je došlo toliko, kakor na kako veliko veselico. Program se je izvršil uprav divno; tako se še ni nikdar. Kar srce nam je vztrepčalo radosti, ko smo se prepričali, kako izborni se vzgaja ljubka mladina naša. Tu sem naj bi prišli uredniki „Amica“, da bi se uverili o narodnosti, mišljenju in čustvovanju Rojančanov, tu bi bili videli, kako je bila zastopana malone vsaka hiša rojanska. Altro che italijanska večina! No, pa saj lahko vprašajo gosp. župnika Jurizzo, ki je bil navzoč tudi na tej božičnici.

Otroci so nastopali, da je bilo pravo veselje. Petje, govori, deklamacije, prizori — vse je bilo kakor zlito. V pravo presenečenje občinstvu so bile zlasti žive podobe, prirejane ob električni luči; občinstvo se kar ni moglo nagledati teh ljubkih prizorov. Otroci so bili bogato obdarovani. Dolžnost nas veže, da čestitamo vrtnarici gospodični Kavčičevi na zares divnih vspeh h s temi nežnimi otročiči. A vsi hvalo moramo izreči tudi podružnici na Greti in nje vrlemu predsedniku, gosp. Josipu Katalanu, da je toli lepo preskrbela vse za božičnici na Greti in v Rojanu, in potem tudi ženski podružnici v Rojanu, ki je toli trudoljubivo pomagala o nabiranju darov.

Božičnica pri Sv. Ivanu. Svetovnančani so sicer zavedni in narodni ljudje, ali ko se vrši kaj v nji-

hovem kraju, tedaj so vsi tako leni, da ne pošljejo vesti v svet, kako se je vršilo to in ono. Čakajo vedno le isto osebo, da jim napiše in poroča. Tako je tudi glede nedelje. Koliko jih je bilo, ki bi bili prav lahko sporočili o prelepi Božičnici, toda ne in ne; čakali smo dan za dnevom, a ker le ni nič, mora pisati zopet oni in isti.

Dvorana bralnega društva je bila ob 4. uri napolnjena do zadnjega k tička. Program pa je bil sestavljen tako srečno, da je šlo kar zaporedoma. Ne da bi se hoteli laskati gospej vrtnarici, toda reči moramo, da je v tako kratkem času dosegla neverjetnih vspehov. Kakova izreka, kakov jezik kakovo povdarjanje so pokazali vsi otroci od prvega do zadnjega!

Bogdan Negode v deklamaciji „Ciritu in Metodu“, Vera Ponikvar v deklamaciji „Božično drevo“, a neverjetno ganljivo Nada v deklamaciji „Mati“.

Niko Mikeluci, ki je privedel svoje vojake na oder, je bil tako ljubezniv in je povdarjal tako krasno, da smo bili uprav očarani.

Tudi drugi otroci vsi, kakor Slavica Godina, Brana, Marica Štuka in Mikelci so izvrstno storili svojo otroško dolžnost. Gospej vrtnarici naše najpristrčneje čestitke. Vam pa Svetovnančani, priporočamo najtopleje, da pošljate svoje otroke pridno v ta vrtec, v katerem ste videli in slišali, koliko se nauče lepega!

Iz Škocijana nam pišejo dne 20. t. m.: V nedeljo dne 19. t. m. priredilo je tukajšnje „Nemško-avstrijsko planinsko društvo“ vsakoletno božičnico tukajšnjim šolskim otrokom. Razun obleke, pomaranč in in sladčic preskrbelo je omenjeno društvo šolskih potrebščin za vse šolsko leto vsem otrokom, tako, da jim ne treba ničesa kupovati za šolo. — Božičnico je počastilo mnogo gg. planincev in uradnikov iz Trsta, g. župan Mahorčič se soprogo, podžupan Dujec ter mnogo prijateljev šolske mladine iz Divače in Vrem. Došel je tudi g. c. kr. okrajni šolski nadzornik M. Kanté iz Sežane. —

V naši županiji ustanovili smo sadjarsko in vinarsko društvo, kateremu je takoj pristopilo okoli 100 udov. Pravila smo prepisali od besede do besede od že potrjenega in obstoječega enacega društva za kanalski okraj. Predložili smo jih torej v potrjenje visokemu c. kr. namestništvu, misleči, da jih gotovo potrdi. — A sreča nam ni bila tako mila, kakor Kanalcem, kajti nam se jih je zavrnilo radi celih treh paragrafov.

Pri nas je krasna zima, a jéla je tako malo, da vlada pravo gorje po vsej županiji. Žita nobene vrste ni bilo, sadja prav čisto nič in glavni pridelek, krompir, je pa segnil, kar ga je bilo. Že sedaj je ljudem pošel ves letošnji pridelek. — Žalostni bodo letos za nas božični prazniki ter polni skrbi v prihodnost. G. davkarju svetujem že naprej, da si priskrbi še jednega eksekutorja, kajti zagotovljeno mu je obilo dela.

Pevsko društvo „Kolo“ opozarja one slovenske stariše, ki imajo hčerke, goječe veselje do petja, da lahko pošiljajo iste brez vse skrbi na pevske vaje, kajti preskrbljeno je za zanesljivo spremstvo. Pevske vaje se vrše vsako sredo ob 7. uri zvečer v prostorih „Tržaškega podpornega in bralnega društva“, ulica Stadion št. 19. Poleg petja se bode gojila tudi dramatika. Odbor društva se nadeja obile udeležbe.

Zajedno se naznanja gg. členom, da bode v soboto popoldne ob 4. uri prijateljski sestanek v gostilni „Alla grotta d'Adelsberg“, ulica Tivarnela, št. 1.

Sodna razprava proti ravnatelju „Tramwaya“. Kakor smo poročali že pričetkom meseca oktobra, odpustilo je vodstvo tukajšnje tramwajske družbe voznika Tomaža Zadnik, in sicer iz vzroka, ker je on čital javno naš list. Ta veliki pregrešek naznanil je vodstvu Karol Zanzola, mestni svetovalec in trgovec z železnic v Trstu, Piazza della Legna. (Prosimo naše občinstvo, da si zapomni to.) Odpuščen Zadnik prosil je potem nekega jutra vodjo Tramwaya, Vignya, naj mu pové vzrok odpuščenja in naj se ga zopet vrzame v službo. Na to se je zadržal Vigny surovo nanj, imenovavši ga capina in malovredneža (straccione, birbante) in je hotel oditi. Ker ga pa je Zadnik zopet prosil in mu to nič ni hasnilo, rekel je on Vignyu: „Sedaj storite jedno družino nesrečno, tega pa se ne spominjate več, da ste bili tudi vi capin se strganimi čevlji, ko ste prišli v Trst“.

Na to se je zasukal Vigny, zgrabil Zadnika za vrat ter ga vrgel tako, da je priletel pod jeden voz. Radi takega surovega postopanja naznanil je

Zadnik Vignya sodišču. Predvčerajšnjem se je vršila razprava. Vigny je trdil seveda nasprotao in tudi to, da je Zadnik v prvo njega razžalil ter mu grozil s pestjo. Ko se je videl v nevarnosti, pahnil da je Zadnika od sebe, ki je padel, ne da bi se mu pripetilo kaj hudega.

Priči Marchesini in Vanon italijanska podanika sti potrdili izpoved Vignya, samo zadnja priča je izjavila, da ni videla, da bi bil pretil Zadnik s pestjo.

Zagovornik Zadnikov, gosp. dr. Gregorin je dokazoval, da je ovadba popolnoma opravičena, kar da izhaja iz izpovedbe obtoženca samega, ki je priznal, da je sunil tožitelja tako, da je priletel ob tramwayski voz, ne da bi bil mogel dokazati, da je bil siljen tako postopati ter tako surovo ravnati z ubogim delavcem, ki ni storil Vigny-ju družega, nego da ga je prosil, naj brez vzroka ne vrže na ulico njega in nedolžno družino.

Zagovornik Vignyjev dr. Consolo je dokazoval, da je bil Vigny prisiljen tako postopati, ker da mu je Zadnik pretil. Sod.š. je izreklo sodbo, vsled katere je Vigny oproščen, ker ni Zadnika sunil namenoma ter je Zadnik dolžan povrniti stroške.

Proti tej razsodbi sta prijavila vsklic Zadnik in zastopnik državnega pravdnika Gosp. dr. Gregorin je govoril seveda slovenski.

Nasprotnikov zagovornik dr. Consolo je rekel v uvodu svojega govora: „Ker se je zljubilo gosp. odvetniku govoriti slovensko, čeravno pozna jako dobro italijanščino, prosim, da se mi raztolmačijo njegove besede“. To je sicer lep kompliment. Ali naj si le zapomnijo gospodje laški odvetniki, da so minuli časi, ko smo se posluževali tujih jezikov ob vsaki priliki Italijanom in drugim na ljubo. Dal Bog, da bi se tako godilo povsod. Ako gospodom Italijanom ni prav tako, naj se učé slovenščine! Drugega nasveta jim ne moremo dati.

Tržaške novice. 33letni Miha Mohorčič v ulici Conti št. 2 se je hotel predinočnjem zastrupiti z žveplenicami. Ob 6. uri je došel zdravnik iz rešilne postaje in je dal odvesti Mohorčiča v bolnico. Tužne razmere so baje krive, da si je hotel Mohorčič vzeti življenje.

— Gerzinič Ivana iz Isole in Bizjaka Ivana je zasačila včeraj finančna straža, ko sta srkala vino iz sodov. Opeljana sta bila na policijski inšpektorat, kjer sta bila zaslišana na zapisnik.

Vince je res mične, ali če ne bodo posledice baš mične, si imata pripisati to sama sebi.

— Včeraj v jutro je nekemu dečaku na ulici Stadion vzela burja klobuk, da se je trkolal pred njim, dalje in dalje. Ta gonja je morala uganjati trem psom, ki so nekaj ugibali med seboj na vogalu neke ulice. Kajti kakor bi trenil, bili so za dečkom in mu silili pod noge. Pri tem pa je ubogi otrok izgubil ravnovesje in se zvalil po tleh. V tem, ko se je valjal s psi po tlaku, odnesla je burja klobuk in deček je moral jokaje oditi — domov po drug klobuk. Zares, ta vražja burja!

Za družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani so poslali od 25. novembra do 20. decembra: Č. g. Ivan Marovec, dekan v Cerknem; iz nabiralnika v župnišču 2 gl. 40 nč. — Pri g. Srčenu v Ljutomeru se je nabrala na odhodnici g. Žagarja svota 6 gl. 25 nč., katero je poslal g. dr. A. Mihalič. — Brezoviški Mohorjani po č. g. župniku T. Potočniku 2 gl. 50 nč. — Po č. g. K. Miklavčiču v Višnji Gori 2 gl. 10 nč., nabrane v veseli družbi „pri Kralju“. — Mohorjani na Selih pri Kamniku 2 gl. — G. Kristijan Hodnik v B. Bistrici svoto 9 gl. 30 nč., nabrano ob odkritju slike čitalniškega dobrotnika J. Tomšiča. — Izvenakademična podružnica v Gradcu po g. Fr. Hrašovcu 20 gl. — Č. g. Avgust Skočir, kurat v Gradcu, 5 gl. za mesec december. — Mohorjani v Jarenini po č. g. F. Gomilšek 5 gl. 10 nč. — Podružnica na Premu od g. V. Replvca 1 gl. Iz nabiralnika „pri Petru“ v Slov. Bistrici po č. g. M. Medvedu 1 gl. 50 kr. Nekateri Mohorjani po č. g. dr. Iv. Svetini 2 gl. — Č. g. Ivan Sakser, župnik v Hotečrščici 2 gl. — Podružnica v Medgorjah po g. tajniku Ebnerju 20 gl. — Ženska podružnica v Gorici po g. Am. Drufovki 50 gl. letnine. — Podružnica v Poljanah nad Škofji Loko po č. g. župniku J. Ramovšu 25 gl. — Č. g. Ivan Trpia, beneficijant v Šmartnu pri Litiji 1 gl. 80 nč. iz nabiralnika. — Podružnica v Škofji Loki 59 gl. 50 nč. Možka podružnica

v Ajdovščini 45 gl. — Milosrdnim Slovincem se priporoča naša jako potrebna družba za kak božični dar. Nebeško dete Jezušček naj obilno blagoslovi vse dobrotnike slovenske mladine.

Blagajništvo družbe sv. Cirila in Metoda.

Vezuv deluje. Poročilom iz Neapolja je začel zopet močno bljuvati Vezuv. Velike množine pepela in gorečega kamenja drvi iz glavnega žrela. Ta izbruh je baje v zvezi s poslednjim potresom v Umbriji na Siciliji.

Najnoveji otok na zemlji. Na severni obali otoka Borneo se je nedavno temu dvignil iz morja mal otočič, ki meri v daljavi 200 metrov, a v širjavi 150 metrov. Ta otok, ki pa se še od dne do dne veča, je posledica velikih potresov, ki razsajajo na otoku Borneo.

Razsvitljava železničnih vlakov z acetilinom. V poslednjem času se pečajo strokovnjaki na polju razsvitljave z vprašanjem, kako bi se dalo razsvetljevati železniške vagoni z novim plinom acelinom. Poskušnje so se izvršile dobro, kajti dognano je, da acetilin (vodeni plin) ni tako nevaren, kakor se je početkom pisalo o njem; vsaj nevarniši ni, nego navadni premogovec, katerega rabimo po mestih. Acetilin pak bođe mnogo ceneji in ustvarja čistejšo svetlobo.

Indijanci so res čudni. Kakor pripoveduje in piše angleški človekoslovec Port, se v nekaterih krajih Indije ne more poročiti mlajša hči, če ni nje starejša sestra že poročena. Če pa bi kdo snubil mlajšo sestro, zaljubi in poroči se starejša simbolično s kakim drevesom ali cvetlico ali bodi si katerim nečutnim bitjem; in le tako more prepuštili mlajši sestri popolno svobodo do ženitve ter jej pripomoči do zaželjene sreče. Če si je zbrala strajše za „moža“ češpeljno, jabolčno ali orehovo drevo, dovoljeno jej je o prvi priložnosti razporočiti se in si zbrati „živega moža“.

Na vseh koncih in krajih.

IX.

Zakaj da molčim? Je-li sem obesil poskočne svoje brglje na klin? Ali pa mi je Skoklja izpila — črnilo? S temi vprašanji me pikate in zbadate, gospod urednik, češ: ko ga zadnem v živo, priskače že zopet na dan preleni naš Skok . . .

Zakaj pač molčim? Ker ne maram vzdržem a govoriti in klepetati, kakor kakšna — dunajska branjevka! Imel sem vrstnika, vpreženega z menoj v isti službeni jarm in ta je otrsial zlogolki svoj jezik dan za dnevom od zore do mraka, brez kcnca in kraja, ne da bi pronehal niti za milimeter kratkega hipa. Nekega jutra pa je mahoma utihnil ter molčé poleg mene oral po papirju vztrajno ves dan. Ko sem ga prašal: „No Lajoš, kaj pa je? Zakaj pa si ustavil mlin svoje zgovornosti?“ zavrnil me je osorno: „E, hudič! Moram si namisliti zopet novih lažij, kajti te stare predsedajo že Tebi in meni!“

Vidite, gospod urednik: v enakem položaju se nahajam često i jaz in z menoj vred menda sleherni človek!

Sleherni človek, pravim, izvzemši — ženske, ktere so menda predestinovane za klepetanje! Saj nas poučuje sv. pismo, da je Bog ustvaril Evo le zato, ker je očki Adamu v raju bilo dolgčas; torej jej je podaril precej gibčen jeziček, da je z njim „kratek čas čmu delala“, kakor tista Orožnova lastovica, ali ka-li?

„Mulier non homo“, pravijo Latinci, torej se jim ne treba ravnati po predpisih za nas, gospodarje stvarjenja! Zato pa jih tudi vidimo, še bolj pa slišimo, kako so repenčijo in se razgrevajo preko mere radi domišljajnih si krivic. Zlasti na „literarnem polju“ so baš one v novejši dobi provzročile tolikanj krika in vika, da nas že ušesa bole! In veste, gospod urednik, kdo je vsega tega kriv? Nihče drugi, nego mi sami — bedasti možje! Toliko tisočletni smo proslavljali te prevzvišene, z nebes nam poslana „angeljčke“ ter jih kovali v zvezde, kakor nesmrtné boginje! Kaj čudo, da so se naposled preuzeli ti angeljčki v dolgih haljinah in se prelevili v hudička s šilastimi rožički in strupenimi jezički! No, rožičke privoščajo pač nam zastopnikom močnejšega spola, dočim jim jezički rabijo v orožje za lastno obrambo in — reklamo . . .

„Tu l'as voulu, George Dandin!“, ta je zdaj jedina naša tolažba v tem — mesarskem klanji ženske emancipacije, to je: borbe za nadvladje! Udajmo se v božjo voljo ter se podvržimo — zgovornejšemu spolu! Nemci pravijo, da je ženska „potrebno zlo“; jaz pa

trdim, kakor moja Skoklja, ki je nekoč osornega Levstika, zabavljajočega „babam“, zavrnila z besedami: „Baba sem, baba tja — brez babe bi ne bili ni vi prišli na svet!“ In mož, ki se je le delal osornega, delal morda zaradi tega, ker mu je „drug prevzel“ opevano Franjo, segel jej je ginjen v roko ter jo prosil oprostjenja. Tako bi trebalo v kozji rog ugnati vse tiste novostrujne vrtnarje na našem Parnasu; ki nam hočejo presaditi osat kmetskega babanja v meščanske „salone“, od ondot pa zopet v selske njive zasejati ljulike gospodarske korupcije in demoralizacije. Novodobnim našim novostrujarjem obojega spola bi priporočali, da se ob izberanju svojih „sujetov“ vsikdar domislijo Goethejevih besed: Eines schickt sich nicht für Alle! ter naj med izdelovanjem svojih umotvorov imajo vedno pred očmi Schillerjevo naročilo umetnikom: „Der Menschlichkeit Würde ist in euere Hand gegeben. Bewahrt sie!“

No, zdaj veste, zakaj da molčim. „Inter arma silent Musae“, je po domače: Kadar vse kriči — Samo Skok molči. —

Da bi pa zaradi tega bil obesil koščene svoje brglje na klin, to pa zopet ni res! Baš naopak! Prej sem skakal le vsake kvatre v svet, zdaj pa skačem in poskakujem kar zdržema noč in dan križem domovine. Poročati Vam pa o slehernem svojem skoku, tega ne maram, ne morem in tudi ne smem. Dá! Najimnitnejše svoje skoke Vam moram zamolčati in sicer „iz viših obzirov“. — Sapientia sat!

Sicer pa ne uvidevam, zakaj bi baš „jaz, pritikavi Skokel“ moral dajati račun o vsakem posamičnem svojem koraku, dočim drugi ljudje, ki potujejo kakor kakšni „globetrotterji“ po vsem svetu, ne dajo od sebe niti najmanjše potopisne pike! Saj jih vidim, kako sedé širokoplatno na blazinastih vozovih, gledajo čmerikavo okrog sebe, da-li jih kdo vidi, da se vozijo v I. razredu. Menda ste ga slišali nekega sloven. potopisca, kako je nedavno naglašal, kod in kako da se je vozil ter s kom! Zopet drugi prepotujejo, recimo na državne stroške, po tri, štiri dele sveta, a ko so se vrnili na dom, ne vedo Vam povedati drugzega, nego par vsakdanjih izrazov iz — jedilnih listov! Porečete: ti molče tudi „iz viših obzirov!“ No, mogoče! Mogoče pa jim veže jezik prirodna jim narodna lenoba! „Koga“ bi pisal? Če jih ne čita najmanje 40.000 naročnikov, pa se ne dotaknem peresa! In zopet oni — le se izgovarja, da ne „utegne“, kakor tisti svetopisemski povabljenec, češ, da se je oženil, ali da je kupil pristavo, odnosno dvojico volov itd.

No, vidite: ako molče ti in takšni odličnjaki in vsevedci, čemu bi pa se repenčil jaz, neznačni ničevdec! —

Kar se pa dostaje moje Skoklje, ta je pa pre pametna, da bi me zadržavala v mojem skakanji širrom sveta! Ko bi jej začel pripovedati o svojih skokih, zavrnila bi me vsikdar, da jej ni nič mari, kod da skačem in kakó! In če sem jej prinesel od kod kakšno novost, odklanja jo odločno, rekši: „Česar ne vidim sama, briga me toliko, kakor — Falbovo prorokovanje o koncu sveta!“ Oni dan sem jej poklonil rumenoplatnično knjižico z napisom: „Usoda slučajev“, in veste, kaj mi je rekla: Hvala ti lepa, dragi Skokec! Takih fantastičnih kombinacij ne čitam! To mi je ta-le spis ljubši, ker me zajedno zabava in poučuje. O teh besedah mi je pomolila pod nos enakobojno knjižico. Pa čujte, kaj je bilo! — „Roma“ di Emilio Zola. Prestrašen sem odskočil, kakor bi me bil pičil gad ter se prekrizal od tilnika preko vse glave do podbradka, kakor mi je kazal moj ded, da je videl križati se nekega šaljivca.

Vi bi dejali: „Pohujšanje mora priti!“ kajti inče izumerje vas človeški rod; jaz Vas pa vprašam: Če pojde tako naprej, kje bodemo pa jemali mlinske kamene, da potopimo vse naše novostrujne pohujševalce.

„Oj ti hinavec ti hinavski!“ zadonel mi je nasproti porogljiv vsklik z levega brega lenovalne naše Séne Da-li ne veš, da pravi Goethejev Mefistofel: „... A'les, was besteht, ist werth, dass es untergeht“. In ta klic me je vzdrnil iz grezečih halucinacij, v ktere me je bilo zazibalo turobno jadikovanje naše ljubljanske Kasandre v moški obleki, prorokujoče razpad Slovenije.

As, as! Tu me je zbedel trn v peti, ki me preči, da ne morem skakati po — papirju! In baš ta trn v peti me je vzpodbodel k tej današnji skočijadi . . .

Da, gospod urednik! Hudó mi je, grize me in ščiplje ter me pika in zbada po vsem drobu! Pravim Vam: uprav potim se ter pretačem znojne srage, debele kakor orehi, kakor svoje dni tisti Štefan Hodulja tam doli v Djakovem pred obličjem prevzvišenega apo-

stola jugoslovanskega, o katerem dogodku toži v svojem dnevniku: „Gorko je bilo, tisti dan, gorkó, da še nikoli ne tako!“

„I nu, pa kaj ti je vendar!“ vprašujete me sočutno. „Da-li si noseč ali ka-li, pa ne veš, kako bi rodil zdaj v novem zakonu, odkar so nam — „o te (nebodinjhtreba) ženske“ odvzele ta pretežaven posel?“

„Noseč, noseč in v glavi, pa ne vem, kako b se iznebil svojega sadu!“ Lahko je bilo grškemu bogu Zenu, ko mu je Palada Atenska skočila kar oborožena izza olimpijskega čela, ali jaz sem le človek in to slaboten človeček! — Do katere boginje-pomočnice naj se obrnem, da bi mi bila na strani o porodu mojega duševnega deteta?

Ha! Jo že vidim vstajati tam doli izza „Proklanega hriba“ ter plavati naravnost proti meni sem za Dobrač, kjer so me naskočili dušni spopadki. Čujte, kako mi prepeva milo in me tolaži, kakor tista „nezakonska mati“ Prešernova svoje dete:

Kaj te je trébal šepavi Skok?

Komu je mar, kod skačeš okrog!

Molči ter spravi stare kosti!

Me si želimo mladih možij!

Uff! Zdaj mi je odleglo, kakor babjevernemu človeku, ko mu je skočila Mora s prs. In kakor bi se zablislilo, prešinil mi je glavo žarek spoznanja! O jaz zaslepljeni slepec, da tega nisem zapazil takoj takrat! Zdaj mi je namreč jasno, gospod urednik. Zakaj ste moje poslednje „skočijado“ porinili tja nazaj za vrata, v kot med razne in najnovejše vesti? Pokazati ste mi hoteli, da so Vam moje skočijade premalo važne, da bi jih priobčili spredaj na prvi strani, na odličnem mestu pod črto! Tam zadi naj preobrača svoje skoke! Tu spredi je odločen prostor za „filozofske“ spise ter za novostrujne povesti, romane in novele!

No, je dobro, da vem za bodoče, kako spoštujete stare, osivele svoje sotrudnike . . . !

Hudó mi je, hudó, da si ne vem pomagati! To Vaše preziranje je zadalo smrtni udarec mojej slavohlepnosti in to baš ob zadnjem skoku na vrhunec moje prezaslužene nesmrtnosti. S prihodnjim sestavkom bi bil dosegel številko X. svojih skočijad; in to desetštevilkico sem hotel praznovati na posebno slovesen način. Naročil sem si bil namreč slavnostno kantato pri najslavnejšem našem slavopevcu in pri nedosežnem vašem mojstru Canovi ponosen spomenik svojim poprajem od bezgovnega stržena. Ta spomenik sem kanil dati postaviti v svojem rojstnem kraju in sicer v trikotu na razkrižju cest, ondu nad Kobdiljem in Štanjelom . . .

Ad vecem Štanjel! Vašemu Gromozonskemu, pisatelju potopisne novele: „Moje binkošti na Krasu“, se pač pozna, da mu je zibelj tekla pod trto tam doli v Slovenskih Goricah, ker inče bi vedel, da pri nas tu na Krasu živ krst ne pravi: Pojdimo v „svet, Danjel“ (sic!), temveč v Štanjel. In temu je imenjak sveti Danjel, kakor Štan'režu pri Gorici sv. Andreji. Št. Frjanu v Brdih sv. Florijan, Štivanu pri Devinu sv. Ivan (na Braču v Dalmaciji pravijo Štivan, Št-peter — Sv. Peter), Štjaku na meji med Viparske dolino in Krasom pa Sv. Jakob ter Šturju pri Ajdovščini sv. Jurij itd. itd.

Pa kaj bi vam to razkladal, ko nisem poklican strokovnjak - pikolovec!

Sploh se Vam nečem več usiljevati in se Vam Vam — denite reko na vroč! — tudi nisem nikoli ponujal za sotrudnika, ne Vam, niti nikomar drugemu, pač pa ste me vedno nagovarjali toliko Vi, kolikor drugi naši uredniki: „Daj, daj, daj, piši in priobči iz svoje potne torbe!“

Vidim, da je napočila nova doba in da nastopajo tudi nove moči, mlajše in čiljšje, kar mora slebernega rodoljuba in naprednjaka navdajati s tolažilnim upom v lepšo, svobodnejšo ter prosvetlenejšo bodočnost! In v tej oživljajoči nadi se umikam drage volje, brez vsakoršnje nevolje in zavisti. Še jedno skočijado Vam dopošljem, v kateri Vam napišem svoje „oporoko“, potem pa se pogreznem nazaj v Nirvano svoje ničevosti, vzklikaje še poslednji trenotek ves oduševljen: Naprej moj rod! Naprej zastava Slave!“

Za Dobračem, v najdaljši noči 1897.

Samo Skok.

Filijalka vzajemno zavarovalne banke „Slavije“ v Trstu

išče agentov

za Trst, okolico, Goriško in Istro. Ponudbe na gorenjo s referencami, ulica Stadion štev. 5, I nadstropje.

